

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1\(45\)-163-170](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1(45)-163-170)

УДК: 332.14:339.924(477:4-6ЄС)

JEL Classification: R11; R58; O18

Світлана Леонідівна Шульц

доктор економічних наук, професор, завідувач відділу регіональної економічної політики
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України» (Львів, Україна)

E-mail: swetshul@i.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5603-5603>

ResearcherID: [S-2586-2018](https://orcid.org/0000-0002-5603-5603). **SCOPUS:** [57199998540](https://orcid.org/0000-0002-5603-5603).

Ольга Артурівна Войтенко

Аспірантка, молодший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики,
ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України» (Львів, Україна)

E-mail: Voytenko1209@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0888-3974>

ResearcherID: [HGB-7123-2022](https://orcid.org/0000-0002-0888-3974)

ВИКЛИКИ ДО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНОСТІ ЄС У ДЕРЖАВНІЙ РЕГІОНАЛЬНІЙ ПОЛІТИЦІ УКРАЇНИ

У статті досліджено актуальні питання трансформації державної регіональної політики України в контексті її адаптації до стандартів та практик ЄС. Проаналізовано інструменти та механізми фінансування регіонального розвитку в ЄС. Виявлено невідповідності між вітчизняною практикою та європейськими стандартами. Обґрунтовано необхідність впровадження інструментів інтегрованого територіального розвитку, що дозволяють поєднувати різні джерела фінансування для реалізації ендogenous потенціалу територій. Розглянуто питання реалізації макрорегіональних стратегій у ЄС та перспективи України щодо долучення до них. Обґрунтовано, що подолання формального підходу до адаптації законодавства є критично важливими для пришвидшення євроінтеграції України.

Ключові слова: державна регіональна політика; політика згуртованості; програмно-цільовий підхід; інтегровані територіальні інвестиції, євроінтеграція.

Бібл.: 11.

Постановка проблеми. Регіональна політика або Політика Згуртованості Європейського Союзу, є спільною стратегією розвитку регіонів та держав-членів ЄС. Закріплена в Договорі про функціонування Організації, вона спрямована на зміцнення економічної та соціальної конвергенції шляхом зменшення відмінностей у рівнях розвитку між регіонами. Політика зосереджена на ключових сферах, які допоможуть ЄС протистояти викликам ХХІ століття і залишатися конкурентоспроможним на глобальному рівні [1]. Відповідно, неможливо говорити про адаптацію української державної регіональної політики в контексті євроінтеграції без розгляду особливостей європейської політики згуртування та інструментів, якими вона реалізується, і визначення викликів із якими стикаються вітчизняні управлінці на шляху здобуття членства у ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика адаптації державної регіональної політики України до підходів і практик політики згуртованості ЄС вже тривалий час перебуває у фокусі уваги численних дослідників, зокрема вчених Інституту регіональних досліджень ім. М. І. Долішнього НАН України: С. Л. Шульц, М. В. Максимчука, І. З. Сторонянської, С. О. Іщук, М. І. Мельник, О. П. Мульської, О. М. Луцків тощо. Серед представників інших вітчизняних наукових шкіл можна відзначити роботу О. М. Кудимова, який докладно вивчив проблематику впровадження цілей сталого розвитку як елементу регіональної політики ЄС у регіонах України, зокрема на рівні територіальних громад та обґрунтував значні труднощі, з якими стикаються органи місцевого самоврядування під час переходу на європейські стандарти та вирішення екологічних, економічних та соціальних проблем, та шляхи їхнього вирішення. У дослідженні Е. А. Сиромолот увагу приділено актуальному питанню формування та підтримки функціональних

типів територій в Україні, які є невіддільною частиною впровадження європейської політики згуртованості на засадах територіально-орієнтованого підходу. О. П. Кваша та О. П. Микитюк у своїх працях розкривають особливості імплементації політики згуртованості ЄС у різних сферах, зокрема транспортній, екологічній, виробничій тощо та розглядають готовність України до адаптації досліджених механізмів підтримки. На увагу заслуговують також сучасні наукові розробки В. В. Осадчого та О. А. Шульги, А. С. Зайцевої, Т. М. Безверхнюка і І. Б. Азарової, А. Ю. Кравець та І. В. Астахова й інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Попри значний обсяг досліджень, відкритими залишаються питання формування ефективної регіональної політики України та її адаптації до норм Європейського Союзу зокрема в розрізі ефективного використання новітніх практик та інструментів підтримки громад та регіонів на засадах територіально-орієнтованого підходу. Так, наприклад малодослідженим є застосування інтегрованих територіальних інвестицій у підтримці регіонального розвитку, а також перспективи інтеграції України до стратегій підтримки європейських макрорегіонів, що є об'єктами дослідження у цій статті.

Мета статті. Дослідити особливості імплементації політики згуртованості ЄС та визначити виклики й проблеми її адаптації в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні пріоритетами політики згуртованості ЄС є створення робочих місць, конкурентоспроможність бізнесу, економічне зростання, сталий розвиток, покращення якості життя громадян — цей перелік відповідає цілям та пріоритетам, визначеним Європейською Комісією на період розвитку з 2021 по 2027 рр., а саме «Європейський зелений курс», «Європа, придатна для цифрової епохи», «Економіка, яка працює для людей». Для реалізації визначених цілей політики було передбачено виділення 392 млрд євро, що становить близько третини всього бюджету ЄС. Ці кошти розподіляються через 4 основні фонди [2]:

- Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), який інвестує в соціальний та економічний розвиток усіх регіонів та міст ЄС;
- Фонд згуртованості (CF), для інвестування в довкілля та транспорт у менш успішних країнах ЄС;
- Європейський соціальний фонд плюс (ESF+), спрямований на підтримку робочих місць та створення справедливого і соціально інклюзивного суспільства в країнах ЄС;
- Фонд справедливого переходу (JTF) для підтримки регіонів, які найбільше постраждали від переходу до кліматичної нейтральності.

Додатковими джерелами фінансування політики є програма Interreg – European Territorial cooperation, Інструмент з управління кордонами та візового режиму (BMVI), а також Фонд притулку, міграції та інтеграції (AMIF), Фонд внутрішньої безпеки (ISF) та Європейський фонд морського рибальства та аквакультури (EMFAF) [3].

Кошти розподіляються на основі економічного стану різних регіонів. Особливий акцент у цьому процесі робиться на підтримці менш розвинених територій, які потребують інвестицій найбільше, щоб наздогнати більш розвинені. Ці регіони отримують 90 % ресурсів з фондів ЄФРР та ЄСФ+.

У період 2021–2027 рр. розподіл коштів політики згуртування продовжує значною мірою базуватися на регіональному ВВП на одного мешканця у стандартах купівельної спроможності. Хоча ВВП на одного мешканця є основним фактором, що використовується для визначення обсягу фінансування, для періоду фінансування 2021–2027 рр. було додано новий набір критеріїв, щоб краще відобразити соціальні, економічні та екологічні виклики, з якими стикаються різні регіони ЄС. До них належать: кількість безробітних серед молоді, низький рівень надання освіти, зміна клімату, демографічні зміни, приймання та інтеграція мігрантів.

Право на підтримку з боку Фонду згуртованості у період 2021–2027 рр. надається тим країнам, чий валовий національний дохід на душу населення за 2015–2017 рр. становив менш як 90 % від середнього показника по ЄС.

Важливою особливістю регіональної політики Організації є обраний метод управління бюджетними коштами – програмно-цільовий підхід. При прийнятті кожної наступної ітерації політики визначаються стратегічні цілі, яких організація прагне досягнути. Відповідно до цих цілей, на рівні кожної держави приймаються національні стратегії регіонального розвитку, що інтегрують стратегічні цілі ЄС. Це дозволяє дотримуватись при фінансуванні програм та проєктів принципу додатковості: держава-член є основним джерелом видатків, тоді як фонди ЄС – це підтримуючий механізм зворотного фінансування.

Програмно-цільовий підхід трактується не тільки як метод програмного втілення управлінських рішень, а як реалізація комплексного підходу при розв'язанні соціально-економічних проблем [4]. Такий підхід забезпечує прозорість бюджетного процесу та підвищує відповідальність головних розпорядників коштів за результати їх використання.

Враховуючи досвід та практику ЄС, необхідно об'єктивно та критично розглянути засади економічного забезпечення реалізації державної регіональної політики в Україні. Сьогодні розвиток регіонів фінансується в Україні з державного бюджету за принципами та положеннями програмно-цільового підходу. На національному рівні приймається Державна стратегія регіонального розвитку на певний період, відповідно до якої формуються регіональні та місцеві стратегії, а отже забезпечується узгодженість стратегічних цілей за можливого диференційованого підходу у їх реалізації через наявні соціально-економічні диспропорції між територіями. Фінансове забезпечення також відповідає цій логіці.

Втім, попри те, що Україна вже тривалий час застосовує програмно-цільовий підхід у фінансуванні регіонального розвитку, відзначається низка проблем із забезпеченням його відповідності практиці ЄС. Найбільшої уваги заслуговує питання інституційної зрілості та забезпеченості кваліфікованими кадрами, оскільки вітчизняна система моніторингу та оцінки ефективності програм є менш розвинутою та менш суворою, ніж деталізовані механізми управління та контролю в ЄС, що призводить до втрати частини коштів через корупційні махінації, невиконання або неналежне виконання частини заходів, затримки із реалізацією проєктів на належному рівні тощо. На цих аспектах зокрема зосереджено увагу в оцінках прогресу євроінтеграції, які регулярно публікуються представниками ЄС.

В умовах війни та за потреби швидкого відновлення постраждалих територій підхід у фінансуванні регіонального розвитку в Україні дещо змінився. З одного боку, проєкти відновлення, що формуються в межах стратегій відновлення громад, сьогодні реєструються та реалізуються в системі DREAM, що робить процес управління проєктами більш прозорим, а звітність перевіряється суворіше. З іншого боку, ми спостерігаємо переважання короткострокових проєктів над довготерміновими програмами розвитку. Тобто з 2022 р. відбулась зміна балансу «ваг» між підтримкою довгострокових пріоритетів та термінових потреб відновлення.

Можна зазначити, що сучасний підхід в Україні є гібридним і багато в чому пояснюється викликами, з якими стикається держава в умовах війни. Однак також відзначаються кілька позитивних аспектів у процесі євроінтеграції, зокрема проводиться впровадження статистичної класифікації NUTS, а також застосовується принцип, за яким 50% коштів ДФРП спрямовується на прифронтові регіони, що відповідає європейському принципу територіальної концентрації та адресності фінансування для менш розвинених або проблемних регіонів для досягнення конвергентного розвитку. Втім, хоч і тимчасовий, але відхід від забезпечення довгострокових цілей розвитку територій може в майбутньому мати значний негативний ефект на комплексний соціально-економічний розвиток регіонів в Україні.

У попередні періоди в Україні діяла низка спеціальних програм розвитку окремих типів територій: Державна програма розвитку регіону українських Карпат (2020-2022 рр.), Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року (2008-2015 рр.), Загальнодержавної програми розвитку малих міст (2004-2010) та її продовження Державна цільова програма підтримки соціально-економічного розвитку малих міст на 2011-2015 роки. Сьогодні ж єдиною програмою цільового розвитку окремого типу регіонів є Державна цільова програма справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року [5]. Зауважимо, що у 2020 р. планувалось прийняти та розпочати реалізовувати Державну цільову програму розвитку українського Полісся, однак через початок карантину внаслідок поширення COVID-19, а надалі повномасштабного вторгнення, програма так і не була прийнята.

Свою чергою необхідно зауважити, що макрорегіональні стратегії та програми є поширеною практикою в ЄС. Станом на 2025 р. діють 4 транснаціональні стратегії розвитку макрорегіонів: стратегія ЄС щодо Балтійського регіону (з 2009 р.); стратегія ЄС щодо Дунайського регіону (з 2010 р.); стратегія ЄС щодо Адріатико-Іонічного регіону (з 2014 р.); стратегія ЄС щодо Альпійського регіону (з 2015 р.). Ці стратегії направлені на спільне виявлення та розв'язання проблем у країнах, які повністю або частково належать до одного регіону аби краще використовувати наявний у них спільний потенціал (наприклад, у сфері довілля, судноплавства, глобальної конкуренції тощо) [6].

Вважаємо, що створення довготермінових програм розвитку окремих територій, які об'єднані географічними, екологічними, соціальними та економічними чинниками та/або проблемами необхідне з огляду на низку причин. У першу чергу, це відповідає євроінтеграційному поступу України. По-друге, зміщення фокуса на термінові потреби відновлення постраждалих територій не нівелює накопичувані системні проблеми соціального, економічного та довкіллявого характеру спричинені кліматичними, історичними чи фізико-географічними особливостями розвитку інших територій. Так, якщо принаймні на 7-10 років позбавити уваги західні гірські, південні засушливі чи північні заболочені території, за цей період обсяг критичних факторів їхньої деградації значно зросте, а термінове розв'язання питань знелюднення та економічного занепаду вимагатиме дедалі більше коштів, ніж постійна планомірна підтримка, навіть в умовах війни.

У цьому контексті Україна також може лобювати створення трьох макрорегіональних стратегій розвитку територій на рівні Європейського Союзу, зокрема щодо Карпатського регіону (інституціоналізація єврорегіону Карпати), Причорномор'я (включатиме співпрацю з Румунією та Болгарією, а також потенційно Туреччиною та Грузією) та Балто-Чорноморське Полісся (зацікавлені сторони Польща та Литва), оскільки ці території мають тривалі значні структурні проблеми: екологічна вразливість (проблемами осушення/обводнення), демографічний спад, низька транспортна доступність тощо.

Першим кроком на шляху адвокації створення таких транснаціональних європейських макрорегіонів буде їх включення в систему NUTS-1, що дозволить створювати проєктні офіси на макрорегіональному рівні для ефективної роботи саме з європейськими програмами. Це в перспективі забезпечить функціонування платформи для міждержавного, багатогалузевого та багаторівневого управління з метою конвергентного, збалансованого розвитку регіонів. Що не менш важливо, включення цих територій до європейських макрорегіональних стратегій дозволить отримувати значні фінансові ресурси на їх розвиток ззовні, що дасть змогу спрямувати обмежені державні бюджетні кошти на підтримку пріоритетів відновлення постраждалих від війни громад та регіонів.

Щодо особливостей забезпечення реалізації цілей Державної стратегії регіонального розвитку в Україні, зауважується ще одна важлива невідповідність європейським стандартам і практиці. Йдеться про вітчизняну сфокусованість на фінансуванні регіональних та місцевих проєктів соціального розвитку та інфраструктури, які домінують над програмами та заходами підтримки, стимулювання і розвитку економічної діяльності.

У ЄС регіональна політика та стратегії першочергово орієнтовані на економічне зростання з метою конвергентного розвитку територій: через довготривалі структурні зміни в економіці досягається покращення якості життя населення. Серед основних цілей політики згуртованості ЄС є сприяння створенню робочих місць, конкурентоспроможності бізнесу та економічному зростанню. Зауважується, що європейські політики виходять з логіки, що соціальний добробут має досягатись через зростання економіки. Так, на період 2021-2027 рр. саме на інвестиції для створення робочих місць та досягнення цілей економічного зростання з фондів політики згуртованості виділено 92 % всіх витрат – 378 млрд євро.

Попри декларацію подібних інтенцій у вітчизняних стратегіях розвитку територій що державного, що регіонального рівнів, весь період незалежності спостерігається переважування проєктів соціальної спрямованості, що фінансуються з бюджетів регіонального розвитку. До прикладу, у 2019 р. 35,5 % всіх касових видатків з ДФРР було направлено на проєкти у сфері дошкільної та шкільної освіти, 18,8 % – за напрямом «спорт» і ще 17,1 % за напрямком «охорона здоров'я», що в сумі склало понад 70 % фінансування, тоді як на проєкти пов'язані з транспортною інфраструктурою (напрямок пов'язаний із забезпеченням економічної активності) було здійснено всього 10 % касових видатків ДФРР. У 2020 р. видатки на освіту зросли до 51,1 %, на спорт до 21,7 % і трохи зменшились на охорону здоров'я – 12 %; водночас касові видатки на проєкти за напрямком «дороги, транспортна інфраструктура» склали лише 4,5 % [7]. Частково зміни в секторальному розподілі фінансування пов'язані із запуском програми «Велике будівництво», у межах якого в усіх регіонах було профінансовано значну кількість проєктів ремонтів дорожньо-транспортної інфраструктури.

Вагомою перепоною на шляху до ефективного використання бюджетного фінансування регіонального розвитку в Україні є розпорошеність інструментів його підтримки між різними інституціями. Ця проблема широко обговорюється серед дослідників вже тривалий час [8; 9], однак до сьогодні її розв'язання залишається поза увагою законодавців та урядовців.

У чинній політиці згуртованості було широко впроваджено інструменти інтегрованого розвитку територій, що включало такі підходи: місцевий розвиток за ініціативою громади (інструмент переважно для сільських територій), сталий міський розвиток та інтегровані територіальні інвестиції (орієнтований окрім підтримки регіонів NUTS-2 також і на підтримку регіонів рівня NUTS III, метрополійних зон та макропроєктів).

Останній інструмент (ІТІ) зокрема дозволяє поєднувати різні джерела фінансування з метою сприяння реалізації потенціалу певної території. Застосування інтегрованого територіального підходу для подолання викликів та розбіжностей у контексті досягнення стійких результатів політики згуртування рекомендується ОЕСР та Світовим банком. Вони звертають увагу на те, що для досягнення кращих результатів політики згуртованості необхідно, щоб втручання (реалізація інструментів політики) визначалися не адміністративними кордонами, а спільними викликами та потенціалом розвитку. Ця концепція зосереджується на наданні підтримки ендегенному потенціалу певної території в довгостроковій перспективі через цілеспрямовані міжсекторні заходи та багаторівневу систему управління [10].

У Європейському Союзі ІТІ – це механізм реалізації політики згуртованості, який дозволяє інтегровано впроваджувати територіальну стратегію, залучаючи кошти щонайменше з двох різних пріоритетних напрямів в рамках однієї або різних програм. За подібною логікою було б доречно формувати фінансування підтримки розвитку громад та регіонів України: розподіляти кошти підтримки з різних напрямків узгоджено з цілями та пріоритетами стратегічних документів регіонів. Відповідно, адміністрування відбору проєктів, яким надається підтримка з бюджету, має включати оцінку їх відповідності локальним та регіональним програмам розвитку територій та/або стратегіям, а отже до процесу відбору об'єктів фінансування мають бути включені представники Мінрозвитку, які перевіряють стратегії областей на відповідність загальнодержавним стратегіям та іншим нормативно-правовим документам і можуть компетентно верифікувати відповідність ідеї проєкту, що подається на фінансування, стратегічним документам. Такі зміни хоч і не адаптують механізм ІТІ в його істинному вигляді, однак за своєю суттю відповідають його логіці. Вважаємо, що більша інтегрованість дій міністерств щодо підтримки регіонального та локального розвитку дозволить у майбутньому більш якісно готувати проєкти для залучення фондів ЄС з одного боку, а з іншого – сприятиме більшій зацікавленості стейкхолдерів в долученні до процесу формування стратегій розвитку територій всіх рівнів, щоб вони краще відображали справжні інтереси мешканців та підприємств. Окрім того, у перспективі орієнтація на потреби та цілі територій при фінансуванні дозволить державі легше адаптуватись до європейських механізмів та швидше інтегруватись у спільноту держав-членів ЄС.

Висновки та пропозиції. Віддаючи належне всім зусиллям, які сьогодні докладає українська влада для пришвидшення процесу європейської інтеграції, все ж зауважується низка проблемних місць з якими система стикається внаслідок «паперової» та формальної адаптації європейських права, практик і підходів. Відповідно, необхідно спрямувати зусилля публічної влади, громадського сектору та науковців на вироблення заходів, які можуть бути дійсно реалізовані в наявних умовах і сприятимуть справжньому впровадженню рекомендацій ЄС у сфері державної регіональної політики та регіональних політик розвитку територій з тим, щоб в найближчому майбутньому за сприятливих політичних умов мати можливість відкрити відповідний переговорний кластер.

Стаття підготовлена в межах реалізації НДР № III-01-25 «Трансформація моделі державної регіональної політики України в умовах євроінтеграції і повоєнного відновлення» (№ ДР 0125U000169, затверджено Постановою Бюро ВЕ НАНУ від 29 жовтня 2024 р., пр. № 9).

Список використаних джерел

1. European Commission. Cohesion policy. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/investment-policy_en.
2. European Commission. The EU's main investment policy. *European Commission. Cohesion policy*. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/investment-policy_en.
3. European Commission. COHESION OPEN DATA PLATFORM. *European Commission*. URL: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/21-27> (дата звернення: 28.01.2026).
4. Луцків О. М. Програмно-цільовий підхід до управління регіональним розвитком. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. вип. 1. С. 33–38. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_033_LutskivO.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_033_LutskivO.pdf).
5. Про затвердження Державної цільової програми справедливої трансформації вугільних регіонів України на період до 2030 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.06.2025, № 711. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-2025-%D0%BF#Text>.

6. Directorate-General For Regional And Urban Policy (European Commission). Що являє собою макрорегіональна стратегія ЄС?. *Publications Office of the European Union*. 2017. URL: <https://data.europa.eu/doi/10.2776/45528>.

7. Піхоцька О. М. Використання коштів державного фонду регіонального розвитку. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.86.

9. НІСД. "Щодо інституційно-правового забезпечення нової регіональної політики". Аналітична записка. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 27.05.2013. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/schodo-instituciyno-pravovogo-zabezpechennya-novoi-regionalnoi>.

10. Шуштершич Я., Кошелюк Л., Пилипів В. Фінансування регіонального та місцевого розвитку з державного бюджету України. *ВОКС Україна*. 23.09.2021. URL: <https://voxukraine.org/finansuvannya-regionalnogo-ta-mistseвого-rozvytku-z-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayiny>.

11. Stoyanova M., Pavlova-Banova M., Aleksandrova A. The integrated territorial development tools - a key component of the European cohesion policy. *Revista Inclusiones*. 2023. №10 (2). Pp. 64-79. DOI: <https://doi.org/10.58210/fprc3450>.

References

1. European Commission. Cohesion policy. (n.d.). *European Commission*. https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/investment-policy_en

2. European Commission. (n.d.). The EU's main investment policy. *European Commission*. Cohesion policy. https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/investment-policy_en.

3. European Commission. (n.d.). COHESION OPEN DATA PLATFORM. *European Commission*. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/21-27>.

4. Lutskiv O. M. (2018). Prohramno-tsilovyi pidkhid do upravlinnia rehionalnym rozvytkom [Programme-targeted approach to regional development management.]. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy*, (1), 33–38. [https://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_033_LutskivO.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_033_LutskivO.pdf).

5. Kabinet Ministriv Ukrainy (2025, June 18) Pro zatverdzhennia Derzhavnoi tsilovoi prohramy spravedlyvoi transformatsii vuhilnykh rehioniv Ukrainy na period do 2030 roku [On approval of the State Target Programme for the Just Transition of Coal Regions of Ukraine for the period until 2030] Postanova, 711. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-2025-%D0%BF#Text>.

6. Directorate-General For Regional And Urban Policy (European Commission). (2017). Shcho yavliaie soboiu makrorehionalna stratehiia YeS? [What is the EU's macro-regional strategy?]. *Publications Office of the European Union*. <https://data.europa.eu/doi/10.2776/45528>.

7. Pikhotska O. M. (2021). Vykorystannia koshtiv derzhavnoho fondu rehionalnoho rozvytku [Use of funds from the State Regional Development Fund]. *Efektivna ekonomika*, (11). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.86.

9. NISD. (2013). "Shchodo instytutsiino-pravovoho zabezpechennia novoi rehionalnoi polityky". Analitychna zapyska. [On institutional and legal support for the new regional policy. Analytical note] *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen*. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/regionalniy-rozvitok/schodo-instituciyno-pravovogo-zabezpechennya-novoi-regionalnoi>.

10. Shushtershych Ya., Kosheliuk L., Pylypiv V. (2021). Finansuvannia rehionalnoho ta mistseвого rozvytku z derzhavnoho biudzhetu Ukrainy. [Financing regional and local development from the state budget of Ukraine] *VOX Ukraina*. <https://voxukraine.org/finansuvannya-regionalnogo-ta-mistseвого-rozvytku-z-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayiny>.

11. Stoyanova M., Pavlova-Banova M., Aleksandrova A. (2023). The integrated territorial development tools - a key component of the European cohesion policy. *Revista Inclusiones*, (10(2)), 64-79. <https://doi.org/10.58210/fprc3450>.

Дата першого надходження статті до видання: 28.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.02.2026

UDC 332.14:339.924(477:4-6CC)

Svitlana Shults

Doctor of Economics, Professor, Head of Regional Economic Policy Department
SI “Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine” (Lviv, Ukraine)

E-mail: swetshul@i.ua. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-5603-5603>

ResearcherID: [S-2586-2018](https://orcid.org/0000-0002-5603-5603). **SCOPUS:** [57199998540](https://orcid.org/0000-0002-5603-5603)

Olha Voitenko

PhD student, junior research fellow at the Regional Economic Policy Department
SI “Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of NAS of Ukraine” (Lviv, Ukraine)

E-mail: Voitenko1209@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-0888-3974>

ResearcherID: [HGB-7123-2022](https://orcid.org/0000-0002-0888-3974)

**CHALLENGES OF IMPLEMENTING EU COHESION POLICY
WITHIN THE NATIONAL REGIONAL POLICY OF UKRAINE**

The relevance of the article is driven by the necessity for a profound transformation of Ukraine's state regional policy in the context of European integration and the challenges of full-scale war, which requires a transition from formal copying of EU norms to the actual implementation of effective development instruments. The main idea of the study is to substantiate the need to adapt the European cohesion policy by shifting the focus from social subsidies to stimulating economic growth and implementing a territory-oriented approach. The article analyses the key mechanisms for financing regional development in the EU for the 2021–2027 period, including the role of the program-targeted approach in resource management.

The authors have identified systemic inconsistencies between national practice and EU standards. Specifically, the dominance of social infrastructure projects is criticised, which accounted for over 70% of SFRD funds in 2019–2020, whereas in the EU, 92% of expenditures are oriented toward job creation and business investment. The study outlines issues of institutional immaturity, personnel shortages, and the imperfection of monitoring systems in Ukraine, which reduce the efficiency of fund utilisation.

A significant contribution of the work is the proposal to implement integrated territorial development tools. The feasibility of creating new transnational macro-regional strategies and their inclusion in the NUTS-1 system is substantiated. This would allow for the attraction of significant external EU resources for the development of territories with shared problems (demographic decline, environmental vulnerability), freeing up the state budget for the recovery needs of communities affected by hostilities.

It is proven that only the genuine implementation of European practices will allow Ukraine to successfully open the relevant negotiation cluster and ensure the convergent development of regions in the post-war period.

Keywords: state regional policy; cohesion policy; program-targeted approach; integrated territorial investments; European integration.

References: 11.